

Мавзу: ЕР ТУЗИШ

РЕЖА:

1. Ер тузишнинг моҳияти ва тушунчаси;
2. Истиқболга мўлжалланган ва лойиҳалаш олдидан ер тузиш;
3. Хўжаликлараро ер тузиш;
4. Ички хўжалик ер тузиш.

Ер кодексида **истиқболга мўлжалланган ва лойиҳалаш олдидан** амалга ошириладиган ер тузиш ишлари алоҳида-алоҳида тур ер тузиш қилиб белгиланган бўлсада, ҳар иккала турдаги ер тузиш ишларида бир хилдаги тадбирлар амалга оширилади.

Масалан, истиқболга мўлжалланган ер тузишда ҳам лойиҳалаш олдидан амалга ошириладиган ер тузиш ишида ҳам туманлар ва вилоятларнинг ер тузиш чизмалари ёки алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг жойлашиши ва чегаралари белгиланишини асослаш билан боғлиқ бўлган тадбирлар бажарилиши кўзда тутилади. Шунга қарамай истиқболга мўлжалланган ва лойиҳалаш олдидан амалга ошириладиган ер тузиш бир-биридан бирмунча фарқ қилади. Истиқболга мўлжалланган ер тузишда ер ҳудудларининг миқъёси (мамлакат, вилоят ёки туманлар)дан қатъий назар тадбирлар яқин ёхуд узоқ келажақда амалга оширилиши белгиланади. Бунда ҳали лойиҳалаш ишлари мўлжалланмайди. Бу ерда ер тузиш ишлари истиқболи башорат қилинади.

Ер тузишнинг амалиётда энг кўп учрайдиган тури хўжаликлараро ер тузишдир. Хўжаликлараро ер тузиш ер участкаларини жойлаштиришнинг қулай ва оқилона тартибини танлаш, уларни ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва мулкдорларга ажратиб беришда мақсадга мувофиқликни таъминлаш ҳамда ер участкаларига бўлган маъмурий-ҳудудий ва эгалик, фойдаланиш, мулк ҳуқуқини яхлитлаш каби масалаларни ҳал қилиш учун амалга оширилади. Хўжаликлараро ер тузиш ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва мулкдорларнинг ер участкалари жойлашишининг мукамаллигини таъминлайди, ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ер мулкдорларига ер бўлган тегишли ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатларни тайёрлаш учун асос бўлади.

Хўжаликлараро ер тузишга қуйидагилар

киради:

-овуллар, қишлоқлар, қўрғонлар, туманлар, шаҳарлар, вилоятларнинг чегараларини жойида белгилаш;

-ерга эгаллик қилувчиларни, ердан фойдаланувчиларни, ижарачиларни, ер мулкдорларини янгитдан ташқил қилиш, уларга ер ажратиш ва мавжуд ер участкаларини қайта тартибга солиш, уларнинг ноқулай жойлашувини бартараф этиш;

-давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун корхоналар, муассасаларга ва ташқилотларга ер олиб бериш лойиҳаларини тузиш;

-ер участкаларини жойлашган жойида ажратиб бериш, ерга эгалик қилишга ёки фойдаланишга ҳуқуқ берувчи юридик ҳужжатларни тайёрлаш;

-янги ерларни ўзлаштириш, қишлоқ хўжалик ерларини яхшилаш, тупроқ унумдорлигини сақлаш, ошириш, бузилган ерларни тиклаш (рекультивация қилиш), тупроқни сув ва шамол эрозиясидан сақлаш, селдан, ерни шўрланишдан, сув босишдан, ботқоқланишидан, қуриб қолишидан, зичланишидан, ишлаб чиқариш чиқиндилари, радиоактив, кимёвий моддалар билан заҳарланишидан сақлаш бўйича лойиҳалар тузиш;

-барча ерларни рўйхатдан ўтказиш ва фойдаланмайдиган, самарасиз фойдаланилаётган ёки мақсадга мувофиқ фойдаланилмаётган ерларни аниқлаш;

-ер ресурсларини баҳолаш, ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш бўйича ер тузиш ҳужжатларини тайёрлаш; ерларни баҳолаш (бонитетлаш) бўйича тадбирлар ўтказиш.

Ички хўжалик ер тузиш тури қишлоқ хўжалиги кохоналари, муассасалари ва ташқилотларининг ҳудудини ички хўжалик негизида белгилаб олиб, илмий асосланган алмашлаб экишни жорий қилишни, барча қишлоқ хўжалик ерларини (пичанзорлар, яйловлар, боғлар, токзорлар ва бошқалар) æíéëàøòèðèøни, тупроқ эрозиясига қарши кўрабўлш тадбирларини ишлаб чиқишни, шунингдек суғориладиган ерларни тўла реконструкциялашни ўз ичига олади.

Ички хўжалик ер тузиш ерга эгалик қилувчи, ердан фойдаланувчиларнинг ташаббусига биноан ердан ишлаб чиқаришнинг юқори даражада фойдаланишга эришиш мақсадида ҳамда у билан чамбарчас боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнини амалга оширишдан иборат.

Ички хўжалик ер тузишнинг замирида бир қанча масалаларни ҳал этиш ётади. Бу жараёнда табиий қишлоқ хўжалик минтақаларига бўлиш ҳужжатлари асосида ер турлари, фойдаланилмаётган ва унумсиз фойдаланаётган ерлар аниқланади, улардан фойдаланишни яхшилаш бўйича таклифлар тайёрланади.